

**Asia käsiteltävä kaupunginhallituksen
26.6.2017 kokouksessa**

§ 710

Lausunto ympäristöministeriölle valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevasta valtioneuvoston päätösluonnoksesta

HEL 2017-005549 T 03 00 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa ympäristöministeriölle valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevasta valtioneuvoston päätösluonnoksesta seuraavan lausunnon:

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat olennainen ja toimiva osa suomalaista kaavoitusjärjestelmää ja antavat tukevan selkänöjan varsinaiselle kaavoitukselle.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden päivittäminen ja selkeämpi konkretisointi on perusteltua. Nyt esitetty valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden luonnos on kuitenkin niin yleispiirteinen, että sen ohjausvaikutus jää kyseenalaiseksi. VAT:n ensisijaisena tarkoituksena on varmistaa valtakunnallisesti merkittävien asioiden huomioonottaminen maakuntien ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisien toiminnassa. Lausunnoilla olevan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden luonnoksen sanamuodot ovat niin laveita, että on vaikea keksiä millaiset maankäytön ja liikenteen ratkaisut eivät olisi uusien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisia. Tämä ei ole tarkoituksenmukaista.

Varsinaisista alueidenkäyttötavoitteista on poistettu maininnat, jotka liittyvät Helsinkiin tai muihin kaupunkiseutuihin, yhdyskuntarakenteen tiivistämiseen tai eheyttämiseen taikka raideliikenteeseen tukeutumiseen ja henkilöautoilun vähentämisen tarpeeseen. Sanaa kaupunki ei mainita yhdessäkään tavoitteessa. Tämä ei ole linjassa käynnissä olevan kehityksen ja toimintaympäristön muutosten kanssa.

Lausunnoilla olevassa luonnoksessa on ristiriitaisuuksia liittyen asioiden esitystarkkuuteen. Liikennejärjestelmän tai maankäytön sijoittumisen priorisoinnista sanotaan varsin vähän, mutta toisaalla viitataan tarkasti yksittäisiin direktiiveihin tai otetaan yksityiskohtaisesti kantaa tuulivoimalapuistojen tavoiteltavaan kokoon. Eri tavoitekokonaisuudet tulisi valmistella samalla mittakaavatasolla ja niiden tulisi olla keskenään vertailukelpoisia.

Helsingin seudun erityiskysymykset

Postiosoite
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin
+358 9 310 1641
Faksi
+358 9 655 783

Y-tunnus
0201256-6

Tilinro
FI0680001200062637
Alv.nro
FI02012566

On erittäin tärkeää, että valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa otetaan myös jatkossa huomioon Helsingin seudun erityiskysymykset. Helsingin seutu vastaa merkittävästä osasta koko Suomen arvonlisäystä. Suhteellisen hintatason eriytyminen Helsingin kantakaupungissa verrattuna ympäröivään seutuun on edelleen kasvussa. Tärkein keino vastata tähän kestävästi on lisätä tarjontaa siellä, missä hintataso on korkein. Näin ollen seudun tiiviin, urbaanin ydinalueen kasvun edellytykset tulee turvata. Tämä vaatii rakentamisen hallinnollisten esteiden raivaamista, aktiivista metropolipolitiikkaa sekä investointien ohjaamista sinne, missä ne tuottavat mahdollisimman suuren arvonlisäyksen koko kansantaloudelle.

Kaupungistuminen jatkuu myös Suomessa ja kaupunkikeskustojen merkitys koko valtakunnan talouden vetureina tulee korostumaan entisestään. Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa tulee ottaa huomioon myös muiden kasvavien kaupunkiseutujen rooli. Helsinki on suuresta koostaan johtuen erityisasemassa, mutta VAT:n on hyvä pyrkiä ohjaamaan myös muiden suurten kaupunkien tiivistyvää kasvua. Tiivistymisen ja eheytyksen tulee olla keskiössä myös pienempien kaupunkien ja taajamien kehityksessä. Valtion viranomaisten ja kuntien tulee hyvässä yhteistyössä ohjata kaupunkien tiivistymistä tavoitteelliseen suuntaan.

On tärkeää, että valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009), arvokkaat maisema-alueet sekä viheralueiden laajat kokonaisuudet edelleenkin turvataan maankäyttöä linjaavissa toimituksissa. Kritiikki voidaan kohdistaa valtion viranomaisten usein ristiriitaisiin tulkintoihin. Valtion viranomaisilla ei vaikuta olevan perusteltua yhtä kantaa tavoitteisiin ja hankkeisiin vaan jokainen viranomaisen lähestyminen pelkää omasta näkökulmastaan, mikä aiheuttaa hämmennystä ja epäselvyyttä linjanvedoista. Tämän vuoksi olisi paikallaan, että valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ei pelkää tiivistä vaan että niille asetetaan keskinäinen priorisointimenettely, johon voitaisiin tukeutua ristiriitatilanteissa. Tällaisiin tilanteisiin on jouduttu erityisesti silloin, kun yhdyskuntarakenteen tiivistämiseen ja eheyttämiseen sekä asuntotuotannon turvaamiseen pyrkivää kaavoitusta joudutaan tarkastelemaan suhteessa muihin tärkeisiin tavoitteisiin. Sama tilanne on ollut joissakin kaupan yksiköiden sijoittamistilanteissa. Osin nämä ongelmat johtuvat siitä, että keskimääräisellä kaupunki- tai maakuntatasolla suuriksi mielletyt hankkeet ovat Helsingin mittakaavassa täysin paikallisia.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Hannu Hyttinen, kaupunginsihteeri, puhelin: 31036024

26.06.2017

Asia/12

hannu.hyttinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Ympäristöministeriön lausuntopyyntö 8.5.2017
- 2 VAT taustamuistio
- 3 Ympäristöarviointi, ympäristöselostus
- 4 VAT-uudistus, luonnos VNn päätös

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Ympäristöministeriö

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Vuonna 2000 päätettyjä ja vuonna 2008 täydennettyjä valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita ollaan jälleen päivittämässä. Tarkoituksena on uudistaa tavoitteita vastaamaan mahdollisimman hyvin alueidenkäytön tulevaisuuden haasteisiin. Ympäristöministeriön vetämän hankkeen tavoitteena on selventää VAT:n roolia kuntien maankäyttövallan ja -vastuun lisäämiseksi. Pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaisesti maakuntakaavojen ja kuntien yhteisten yleiskaavojen vahvistamisesta on luovuttu, joten tehtävät uudistukset painottavat entisestään kaavoituksen ennakoivaa roolia.

Ehdotus valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevaksi valtioneuvoston päätökseksi on valmisteltu maankäyttö- ja rakennuslain toimitusarvioinnin ja hallitusohjelman linjausten mukaisesti siten, että tavoitteet koskevat nykyistä rajatummin keskeisimpiä valtakunnallisia näkökohtia ja ovat nykyistä yleispiirteisempiä. Jaottelusta yleistavoitteisiin ja erityistavoitteisiin on luovuttu. Tämän sijaan kunkin tavoitekokonaisuuden alkuun on sijoitettu varsinaisia alueidenkäyttötavoitteita taustoittava osio ”Tavoitteiden tausta ja tarve”. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on luonnoksessa jaoteltu viiteen ryhmään:

- toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- tehokas liikennejärjestelmä
- terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat

26.06.2017

Asia/12

- uusiutumiskykyinen energiahuolto
Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistuksen valmistelua on ohjannut työryhmä, jossa ovat olleet edustettuina ministeriöt, maakuntien liitot, Suomen Kuntaliitto ja ELY-keskukset.

Ympäristöministeriö on pyytänyt viranomaisia ja yleisöä kommentoimaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamista 30.6.2017 mennessä. Lausuntoesitys on kaupunkiympäristötoimialan lausunnon mukainen. Kaupunginhallitus antoi 4.4.2016 ympäristöministeriölle lausunnon valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden uudistamisen lähtökohdista.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Hannu Hyttinen, kaupunginsihteeri, puhelin: 31036024
hannu.hyttinen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Ympäristöministeriön lausuntopyyntö 8.5.2017
- 2 VAT taustamuistio
- 3 Ympäristöarviointi, ympäristöselostus
- 4 VAT-uudistus, luonnos VNn päätös

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Ympäristöministeriö

Otteen liitteet
Esitysteksti
Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Maankäytön yleissuunnittelu